

Kuharji so odhajali v banke

V GHT GP Turist, tozdr Restavracija hotel Turist, Dalmatinova 18 združuje delo 145 delavk in delavcev. Okrog 90 jih je v poslovni enoti hotel, preostali del pa v poslovnih enotah gostilne Dalmacija, restavracija Turist na Gospodarskem razstavišču in bife Turist. Med zaposlenimi prevladujejo ženske in mlajša delovna sila.

Pred leti so imeli nad 50 odstotkov fluktuacije. Najmočnejša je bila med delavkami brez kvalifikacije. Sedaj se je fluktuacija zaustavila na 7 do 10 odstotkih.

Za fluktuacijo sta bila dva vzroka: razmeroma nizki osebni dohodki in delovni čas, ki ne pozna nedelj in praznikov. Zaradi tega so tudi iz hotelske restavracije redno odhajali kuharji. Delo so našli v bankah in strokovnih službah SIS. Zelo težko pa je dobiti nov usposobljeni kader.

Lani so v temeljni organizaciji dosegli 108 milijonov prihodka, 48 milijonov dohodka in 4,8 milijona čistega dohodka. Čisti dohodek je tako majhen zaradi obnove bistroja, za katerega so namenili 9,2 milijona lastnih sredstev. Tako je postal bistro sodoben lokal, v katerem se dnevno izmenja kar okrog 1500 gostov.

V hotelu so kupili dvajset francoskih postelj. Namestili so jih v prostorne enoposteljne sobe. S tem so povečali zmogljivost hotela, ki ima od

260 do 300 ležišč. Izkoriščen je povprečno 86-odstotno.

Letos bodo jeseni obnovili bife Turist ekspres na Trgu OF. V tozdr restavracija hotela Turist na Dalmatinovi se zavedajo, da bodo lahko obdržali sedanje goste in pridobili nove le z boljšo postrežbo in ponudbo. Zato so uvedli tudi nekatere občasne prireditve, na katerih so gostom pokazali, kaj zmorejo. Dnevi domačih jedi in kolin, gorenjski, dolenski, štajerski večer in še druge stalne prireditve so dokazale, da je med Ljubljancani za tovrstno veselo in gurmansko preživljanje večerov veliko zanimanje. Če bi imeli v Turistu večjo restavracijo, bi bil tudi finančni uspeh teh prireditev boljši.

Problematika cen ima dve plati. Gostinstvo caplja za podražitvami surovin, gostje pa tudi niso pripravljeni plačevati kakršnekoli cene. Zato je uresničevanje protinflacijskega programa v tozdr restavraciji hotela Turist ena od osnovnih nalog kolektiva. S

prerazporejanjem delavcev in boljšo organizacijo so na primer v prvem četrtletju zmanjšali število nadur za skoraj dve tretjini. Pravijo pa, da bi program lahko uresničili še hitreje, če ne bi bilo zunanjih ovir.

Zapisali smo, da je njihova osnovna skrb boljša ponudba. Kljub mnogim zapletom v dobavi živil skušajo storiti vse, da bi imeli na voljo vedno vse, kar si želijo gostje. Odločili so se, da bodo v recepciji uvedli tudi prodajo izvirnih ljubljanskih in slovenskih spominčkov.

V tozdr restavracija hotel Turist sta zelo delavni osnovni organizaciji sindikata in zveze komunistov, pa tudi mladinska organizacija je marljiva. Razmeroma dobro imajo urejeno družbeno prehrano. V okviru denarnih možnosti rešujejo tudi stanovanjsko problematiko, žal pa jim zmanjkuje denarja za organizirano letovanje v lastnih prikolicah ali domu. Izplačali pa so regres za letovanje v razponu od 4.100 do 5.500 dinarjev.

Samoupravni organi, družbenopolitične organizacije, poslovni delavci in vsi zaposleni vedo, da si bodo morali vsak dan še bolj prizadevati, da bodo prebili čas zaostrenih gospodarskih razmer.

STANE JESENOVEC

Okrog hotela Turist je vedno živahno

REZBAR IN POZLATAR

V boju z zobom časa

Če bi kakšnega Ljubljancana vprašali, ali pozna Ljubljano, bi vas brez dvoma čudno pogledal in odgovoril: »Seveda jo!«. Le kako ne bi poznali mesta, v katerem živite, delate ali hodite v šolo že leta in leta! Pa vendarle so še nekateri kraji, ulice, hiše, ki jih niti ne zaznamo, ko hitimo po najrazličnejših opravkih. Ste morda vedeli, da je v Ljubljani rezbar in pozlatar? Hodite pogosto čez Šuštarški most? Prav nasproti »Zlate ladjice« je delavnica, v kateri Jože Lapuh od časa načete starine rešuje pred propadom.

Sestindesetletni Celjan tudi med pogovorom ne preneha s svojim delom. Sklonjen nad delovno mizo dodaja starinskemu okvirju manjkajoče okraske.

»Včasih je bilo več dela sakralnega značaja, danes pa prevladujejo restavratska dela,« pravi.

Rezbarstva, to je umetniškega oblikovanja lesa z vrezovanjem, je danes manj kot nekoč. Plastike in reliefi, ki so bili pred mnogimi desetletji izdelani ročno z izrezovanjem lesa, danes marsikje propadajo.

»Veliko tega po cerkvah propada. Če bi se lotil tega dela, bi lahko spomladi zaprl delavnico in potem samo po cerkvah hodil, toliko bi bilo za narediti. Moje delo je rezbarstvo in pozlatarstvo. Vendar sem se nekako specializiral za restavriranje. Vseh teh del sem se učil pri mojstru, pa tudi oče je bil v tem poklicu. Človek mora imeti za to malo umetniške žilice. Ta poklic zahteva potrpežljivost, po svoje pa je celo težko delo, zlasti če se delajo nove stvari, kipi. Treba je veliko prakse in izkušenj. Včasih, na primer, kdo prinese okrušeno in poškodovano plastiko. Zahteve strank so različne. Nekateri hočejo, da dodam tisto, kar manjka (roko ali kaj podobnega), drugi pa spet želi, da ostane podoba takšna, kakršna je. Če je treba figuram kaj dodati, potem mora biti to, kar manjka, narejeno v slogu, v katerem je sama podoba. Bilo bi lahko, če bi imel fotografijo še nepoškodovanega kipa, vendar običajno tega

ni. Zato je najprej treba ugotoviti, v kateri čas sodi figura; po stilu se vidi, ali je narejena v baroku, gotiki... In ker ima vsako obdobje svoje značilnosti, se na osnovi letih dodaja manjkajoče. Restavriranje se mora prilagoditi takratnemu času in avtorju. Če pa je želja stranke, da se umetniški nič ne dodaja, potem se ta samo konzervira in utrjuje, da ne propade. Pri delu se držim starih receptov, saj so gotovo boljši kot novi.

Obnavljanje poškodovanih umetnin ni lahko delo. Včasih traja tudi mesece, da se kaj spravi v red.

»Tukaj čas ne sme biti gospodar. Ko sem se učil, sem delal od petih zjutraj in še po službi. Ko sem prišel domov, sem risal načrte, modeliral. Šlo mi je za to, da bi se kaj naučil. Nisem se vprašal za čas.«

In tudi danes se ne. V delavnici dela po 10, 12 ur na dan. Pomagal mu nima, dela pa je dosti.

»Nekateri so se res prišli zanimati za delo, a ko so stopili skozi vrata, je bilo njihovo prvo vprašanje: »A se kaj zasluži?«. Koliko mora delati, pa ni važno.«

Jože Lapuh je prišel v Ljubljano leta 1952 na povabilo zavoda za spomeniško varstvo. Svojemu poklicu je zvest že štirideset let in mu še bo, dokler bo le mogel.

»Vse, kar je lepo, rad delam. Če je umetnina zelo uničena, je užitek, da iz nič nekaj narediš, da potem še sto let drži skupaj.«

MILICA GOJANOVIC

MLADOLETNO PRESTOPNIŠTVO NE NARAŠČA

Pomoč mladih prostovoljcev

Na srečo v občini Center ne moremo reči, da število mladoletnih prestopnikov narašča, žal pa ugotavljamo, da naraščajo nasilna dejanja. Pojavljajo se združbe treh, štirih fantov, ki skupaj »junačijo« po mestu pogosto na račun sovrstnikov. Tako so zadnje leto zabeležili nekaj hujših preteptov, tri posilstva in dve spolni nasilji.

»Slednje nas najbolj skrbi,« so rekli na Centru za socialno delo, kajti poprej tega med mladoletniki ni bilo.

Vendar je pri tem treba upoštevati, da med mladoletnike štejejo tudi mladi od 18. do 21. leta. Prestopnikov v tej starosti so lani našli 22, vseh skupaj, se pravi tudi tistih do 18. leta, pa je bilo nekaj čez sto. Največkrat se mladi lotijo motorjev, mopedov in avtomobilov, vmes pa je tudi kak vlom, grdo obnašanje na javnem mestu in podobno. Težja kazniva dejanja so le izjema, o čemer govori tudi podatek, da je v zaporu en sam mladoletnik iz naše občine, medtem ko jih je po raznih vzgojnih domovih približno petnajst.

Na Centru za socialno delo si prizadevajo, da bi že v kalitvi pojave prestopništva. Delajo s šolami, s starši, z milico. Zadnje čase pa uveljavljajo nov način dela z neprilagojenimi mladoletniki, ki sloni na prostovoljnem delu študentov. Zdej jih dela po krajevnih skupnostih v Centru osemnajst. Ti so poslušali seminar na temo mladoletnega prestopništva in se na Centru seznanili s tistimi, s katerimi delajo.

Sestajajo se z mladostnimi prestopniki, se z njimi pogovarjajo in nanje vplivajo s svojim zgledom. Večina prostovoljcev so dekleta iz različnih fakultet. Prvi sadovi kažejo, da je to dobrodošla novost, saj mladi rajši poslušajo mlade kot starejše in rajši imajo neuradno od uradne pomoči.

Žal pa so nekateri mladoletniki že tako daleč, da jih bo težko spraviti na pravo pot. Vmes je velikokrat alkoholizem, ki čisto vlada vsej družini prestopnika. Večina mladoletnih neprilagojencev namreč le izhaja iz neurejenih družin.

A.A.

NA OBISKU PRI DRUŠTVU INVALIDOV LJUBLJANA CENTER

Premalo prostora za širši razmah

»Že nekaj let vlada v našem društvu nekakšno mrtvilo, ki ga bomo, tako upamo, presegli prav v letošnjem letu. Društvo invalidov občine Ljubljana Center ima namreč v svojem programu za leto 1983 kot osnovno nalogo razširiti in poživiti svoje dejavnosti, kot pomembno nalogo pa organizirati aktivne delovnih invalidov po gospodarskih organizacijah,« so poudarili naši trije sogovorniki, in sicer predsednik društva Miha Kregar, predsednik komisije za šport in rekreacijo Maks Sluga ter tajnica društva Slavica Petrovič.

Povejte nam kaj več o delovanju vašega društva v zadnjem času?

Kot smo že omenili, je v našem društvu vladalo mrtvilo tako rekoč od leta 1979 pa do letošnjega leta. Ob koncu leta 1982, ko je koordinacijski odbor za vprašanja invalidov pri SZDL pospešil ustanovitev novega izvršnega odbora društva komisij. Novi odbor dela že dobre tri mesece. Organizacijsko delo se je le predramilo. Povezali smo se z vsemi krajevnimi skup-

nostmi v naši občini; v devetih od dvanajstih krajevnih skupnosti smo že uspeli organizirati poverjenjstva društev invalidov. Po delovnih organizacijah smo speljali akcijo za ustanovitev aktivov delovnih invalidov. Prav danes sva bila dva člana IO društva v podjetju Komunala. Prepričala sva se, da so tu invalidi dobro organizirani; 46 jih je in imajo jasno začrtan program dela.

Katere so torej vaše osnovne naloge v tem trenutku?

Naša temeljna naloga je, da oživimo delo komisij in sicer komisije za socialno zdravstveno skrbstvo invalidov, komisije za kadrovska in stanovanjska vprašanja, komisije za šport in rekreacijo ter komisije za organiziranje aktivov delovnih invalidov pri gospodarskih organizacijah. Nekaj teh komisij je že ustanovljenih, v kratkem bomo ustanovili še druge, tako vsaj upamo. Druga bistvena naloga pa je ponovno vzpostaviti tesnejšo povezavo na relaciji društvo, aktivni invalidov v KS in aktivni invalidov v delovnih organizacijah.

Šele ko bo prišlo do te povezanosti, bo lahko zares uspešno delal naš izvršni odbor, saj bo le takrat lahko predstavljal celotno bazo. Takrat bomo lahko tudi dosegli temeljne cilje našega društva in sicer to, da naše društvo resnično zaživi, da izpolnjuje svoje osnovne dejavnosti ter invalidom nudi vsaj najpotrebnejšo strokovno in moralno pomoč.

Kje pravzaprav opravljate vso svojo dejavnost?

Sedanji prostori, pravzaprav kar prostor, saj je to le soba 20 m², so popolnoma neprimerni. Soba ni ogrevana, brez vode je in brez sanitarij. Nimamo prostorov, kjer bi imeli vsaj najnujnejše pogoje za delo, nimamo prostorov, kjer bi se lahko v prijetnem vzdušju sestajali. Medsebojne odnose bi tako najlažje prenesli tudi v bolj formalne odnose pri delovanju našega društva, ki so prav v zadnjem času precej šepali. Želeli bi imeti prostor, ki bi bil nekakšen klubski prostor, kjer bi se lahko sestajali v prostem času, kjer bi potekale različne dejavnosti, kjer bi lahko organizirali predavanja, ki nas zanimajo, skratka, želimo si prostor, ki ne bi služil samo najosnovnejšemu administrativnemu in formalnemu delu društva, temveč omogočal tudi družabno življenje članov.

Prostor, ki ga sedaj imamo, pa ne omogoča ne prvega ne drugega. Koordinacijski odbor občinske SZDL nam sicer skuša pomagati in upamo, da bo ta trud obrodil tudi sadove.

V.L.